

Zene és zeneműtár

Zenei gyűjteménnyel rendelkező intézmény életében a különböző zenei dokumentumokat tartalmazó különleges gyűjtemény fontos helyet foglal el. Működésével, különböző rendezvényeivel szorosan tud kapcsolódni a könyvtár tevékenységéhez, az országos és globális zenei rendezvényekhez, szerepet vállalva különböző művészeti és tudományágak találkoztatásában, találkozásában is.

A zene társadalmi funkciója, kapcsolatteremtő hatása, a mindennapi életvitel kiegyensúlyozottságában játszott szerepe nem vitatható. Az Országos Idegennyelvű Könyvtár (OIK) zeneműtára mindenkor fontosnak tartja hangsúlyozni azt, hogy a zene hozzátartozik más nemzetek, idegen kultúrák megismeréséhez, és hogy a zene által tapasztalható reveláció az alapját képezi az élethosszig tartó tanulásnak, önképzésnek is.

Az OIK a főváros V. kerületében, a belváros szívében működik, a magyarországi nyilvános szakkönyvtárak közül az egyik legfiatalabb intézmény. Egyedi feladatkörébe tartozik az eredeti nyelvű, elsősorban kortárs világirodalmi és zenei,

továbbá nyelvészeti tárgyú dokumentumok gyűjtése, szolgáltatása. Az idegen nyelvű könyvek beszerzése a zenei témájú és a zenetudomány körébe tartozó dokumentumok esetében is nyilvánvaló, ami nem csupán a szolgáltatásokban, de a zenei tematikájú kiállítások létrehozásában, kiegészítésében is szerepet játszik.

Az OIK zeneműtára magyarországi viszonylatban is az első nyilvános zenei gyűjtemények közé tartozik. Közel 30 000 kottával, 5000 CD-vel, 450 DVD-vel és VHS-kazettával, 10 000 hanglemezzel, számos magyar és külföldi szakfolyóirattal szolgálja ki használatát: középiskolai és felsőoktatási tanulókat, pedagógusokat, zeneszerzőket, zenészeket, előadókat, zenét szerető embereket.

Az alapító okiratában meghatározottak szerint az OIK a zenei terület országos szakkönyvtára. A zeneműtár gyűjteménye az évtizedek során úgy épült fel, hogy segítse, támogassa és kiegészítse a pedagógiai munkát, a tanulást és az oktatást alapfoktól a professzionális szintig, az előadói tevékenységet és a zenei ismeretek elmélyítését. Nem nagy, de komolyan és szigorúan válogatott gyűjteményében helyet kap népek, nemzetiségek zenéje, a klasszikus (komoly)zene és a kortárs zene. A gyűjtemény az utóbbi években, többek között olvasói igények miatt, nyitott a világzene, a dzsessz és minimális mértékben a musical felé is. 2011 óta a TÁMOP 3.2.4/08/1/KMR *Több szólamban – az Országos Idegennyelvű Könyvtár nemzetiségi és zenei szolgáltatásainak fejlesztése* című pro-

jektjén belül indult el a zeneműtár alportálja, amelyben saját hírein, ajánlóin kívül foglalkozik művészeti előadásokkal, szakmai információk terjesztésével is.

Kiállítások és kapcsolódások más szemszögből

A zeneműtár munkatársai figyelemmel kísérik a zenei élet fontos évfordulóit, az OIK támogatja fiatal művészek fellépését, illetve kortárs zenei művek bemutatását, koncertek rendezését is. A zenei rendezvények szervezését számos olvasó és előadó felajánlása, pályázatok és a Könyv(tár)támasz Egyesület Zeneműtárat Támogatók Köre teszi lehetővé.

A zeneműtár a kiállítások, előadások esetében fontosnak tartja, hogy amikor évfordulóhoz köthető eseményről szól, túllépve a megszokott kereteken, különleges megközelítési módokkal, akár modern, sajátos eszközöket alkalmazó rendezvényeket rendezzen. Ennek példaként hozható fel a Liszt-év könyvtári zárórendezvénye, a Magyar Éremgyűjtők Egyesületének kiállítása 2012 januárjában. Itt közel hatvan, Liszt Ferenchez kapcsolódó érmet lehetett megnézni. A *Liszt Ferenc az éremművészetben* című kiállítást *Baranyi Anna*, a Zenetörténeti

Múzeum vezetője és *Török Pál*, a Magyar Éremgyűjtők Egyesületének elnöke nyitotta meg, aki arra mutatott rá, hogy Liszt Ferenc a legtöbbet ábrázolt magyar személyiség az éremművészetben. A kiállításon látható volt az az érme is, amelyet Liszt Ferencről elsőként adtak ki 1844-ben, párizsi fellépésének tiszteletére, vagy az 1933-ban Reményi József által készített érme, ami a Zongoraművészek Nemzetközi Liszt-versenyére készült.

Az évfordulós kiállítások és a hozzájuk kapcsolódó egyéb programok másik példája az *Egy kultúrateremtő művész: Kodály Zoltán 1882–1967* című kiállítás, amelyet 2012. április 25-étől május 18-áig láthatott a közönség. 2012-ben ünnepeljük Kodály Zoltán születésének 130. évfordulóját. A kiállítás ennek alkalmából nyílt a Magyar Kodály Társaság és a kecskeméti Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem (LFZE) Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet támogatásával. Az *Eősze László* zenetörténész által szerkesztett kiállítás tematikus elrendezésben mutatja be a zeneszerző, népzene kutató, zenepedagógus Kodály Zoltán életét és munkásságát. A könyvtár műemléki lépcsőházában elhelyezett tablókiállítást a Kodály Zoltánnak más népek kultúrájához való kapcsolatát bemutató könyv-, kotta- és hanglez-kiállítás egészítette ki, tárlókban elhelyezve. Az anyag a könyvtári gyűjtemény egészét használva mutatott be magyar és idegen nyelvű könyveket, kottákat, a védett anyagba tartozó LP-lemezeket.

Zenei témájú kiállítás megnyitója ritkán zajlik zene nélkül. A megnyitó ünnepség *Bartek Zsolt* klarinétművész előadásával kezdődött, rendhagyó módon egy *Szőnyi Erzsébet-darab*bal – a Ma-

gyar Kodály Társaság és az OIK ezzel köszöntötte a Kossuth-díjas zeneszerzőt születésnapja alkalmából. Bartek Zsolt és *Horváth Márton Levente* zongoraművész, az V. kerületi Szabolcsi Bence Zeneiskola tanárai, egy Kodály Zoltán-mű-

vet játszottak, majd *Mender Ibolya*, az OIK főigazgatója és *Ittész Mihály*, a Magyar Kodály Társaság társelnöke köszöntötte a vendégeket.

A kiállítást Szőnyi Erzsébet, a Magyar Kodály Társaság elnöke nyitotta meg. Az OIK idegen nyelvű és zenei gyűjteményét figyelembe véve beszédében Kodály Zoltán nyelvtudásáról, idegen nyelvű alkotásairól szolt. A megnyitót *Klézli János* énekművésznek és *Hajdu Roland* zongoraművésznek, az LFZE Kodály Intézet tanárainak előadása zárta.

A kiállításához Ittész Mihály segítségével két előadás kapcsolódott. Az ő felvetése és ötlete alapján Kodály Zoltán életműve és az idegen nyelvek kapcsolata került a hangsúly, Kodály Zoltán latin, olasz és angol műveinek bemutatásával. 2012. május 4-én *Tardy László*, a Mátyás-templom Liszt-díjas karnagya tartott előadást Kodály Zoltán latin nyelvű kórusműveiről. 2012. május 11-én Ittész Mihály Kodály Zoltán olasz és angol nyelvű kórusműveivel foglalkozott.

Emberközeli koncertek

A zenehallgatási szokások, hasonlóan az olvasási szokásokhoz, változnak, ahogy változnak a zenei dokumentumokhoz való hozzájutás lehetőségei is. Az tizenöt-húsz ével ezelőtti sorban állások, „sorban ülések” a zeneműtárak lejátszóinál és lehallgatóhelyeinél ma már nemigen tapasztalhatók. A „technicizált társadalom” eszközeinek fejlődése lehetővé kívánja tenni, hogy bárhol bármit bármivel el lehessen érni. Az internet, a közösségi webhasználat, a jobbnál jobb és egyre kisebb felvevő-, megőrző-, lejátszóeszközök, az újraírható hordozók egyre több legálisan vagy illegálisan elérhető zenei anyag letöltését teszik lehetővé.

Az OIK-ban a zenehallgatás, a hangzó és audiovizuális anyagok kölcsönzése során olvasóink többek között tanulmányokhoz, kötelező anyag meghallgatásához keresnek anyagot; műveket kérnek különböző előadók interpretációjában; koncertek, operaelőadások előtt meghallgatják a műveket; idegen nyelv tanulása során az adott ország, nép kultúrájával, zenéjével ismerkednek; ünnepi alkalmakhoz, pihenéshez és kikapcsolódáshoz keresnek műveket.

Közösségi zenei élményt kínáló eseményekként a koncertek képesek az együttes zenehallgatás örömét nyújtani a közönségnek. Ebben az esetben ugyanis (szintén kihagyva most a kibertér adta lehetőségek ismertetését) a zene által közvetített élmény megosztása közvetlenné, csoportos és egyben személyes élménnyé válik.

Az OIK koncertjei többféle zenei irányzatot kívánnak felölelni. Az előadá-

sok egyik fontos momentuma, hogy a koncertek többségében bevezető szövegeken keresztül ismerheti meg a közönség az adott darabokat.

2012. február 24-én a MediCantare leánykar adott koncertet. A kórus 2011-ben jött létre, 2011 áprilisa óta a Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Karán működik. Könyvtárbeli estjük a kórus első önálló fellépése volt, ahol többek között Gárdonyi Zoltán, Bartók Béla, John Rutter, Balázs Árpád, Karai József és Daróci Báros Tamás műveit mutatták

be. *Tóri Csaba*, a leánykar karvezetője az est során beszélt a művekről. A művek bemutatása, egy-egy frázis kiemelése, a zenei interpretáció létrejöttének ismertetése nagyon népszerű a hallgatóság körében.

A kortárs zenei estekre kiváló példa *Matuz Gergely* fuvolaművész estje, amelyre 2012. február 28-án került sor. Matuz Gergely nem csak eljátszotta a műveket, hanem beszélt is róluk, Nagy Ákos, Tóth Péter, Madarász Iván, Láng István, Pintér Gyula, Faragó Béla és Szigeti István munkáiról. A XX. századi és kortárs zene bemutatása rendkívül jó fogadtatásra talált a közönség soraiban. *Kaczander Orsolya*, *Matuz István*, *Matuz Gergely* és *Fülep Márk* 2012. június 7-én tart újabb koncertet az OIK-ban, az

Artisjus és a Könyv(tár)támasz Egyesület Zeneműtárat Támogatók Köre segítségével.

2012 első félévében három koncertet adott a fiatal művészekből álló Szervánszky Quartet. A Szervánszky Quartet (*Stefkó Mihály*, *Laskay Zsuzsa* – hegedű, *Krenedits Katalin* – brácsa, *Szervánszky-Cavaye Natasha* – gordonka) a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem hallgatóiból alakult 2009-ben, *Rolla Jánosnak* köszönhetően. A zeneakadémiai évek során olyan jelentős művészekről tanultak, mint Devich Sándor, Botvay Károly, Hargitai Géza, Keller András és Rolla János. Részt vettek az Aix-en-Provence-i fesztiválon, a Liszt Ferenc Zeneakadémia támogatásával a világhírű angol IMS Prussia Cove kamarazenei kurzuson. 2010-ben a Budapesten rendezett Weiner Leó Kamarazenei Versenyen a vonósnégyes és a vonóstrió kategóriában is első díjat nyertek. Ezt követően a Debrecenben rendezett Dohnányi Ernő kamarazenei találkozón nívódíjat kaptak Dohnányi Ernő *Serenad* című művének előadásáért. A 2010-ben megrendezett tizenhetedik Nemzetközi Leoš Janáček Quartetversenyen harmadik díjat nyertek (Szlovákia, Brno). Műsorukon szerepeltek Johann Sebastian Bach, Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig von Beethoven, Bartók Béla, Claude Debussy művei.

A különböző zenei, illetve zenéhez kapcsolódó rendezvények szervezése természetesen összehangolt munkát igényel az OIK munkatársaitól nem csupán zeneműtári, hanem könyvtári szinten is.

A könyvtárosok és a zeneműtárosok gondolatban ezerszer is végigjárják a lehetséges utakat, hogy mit lehetne tenni a 'semmi' vagy 'alig' állománygyarapítás mellett azért, hogy továbbra is meg tudják szólítani jelenlegi és leendő olvasóikat. Magas színvonalú, sokrétű munkájuk mellett rendezvények szervezésével csatlakozhatnak és épülhetnek be könyvtárunk életébe, illetve a tágabb értelemben vett kulturális élet vérkeringésébe. A koncertek és az előadások ingyenesek, így lehetővé válik, hogy az előadásokat bárki látogassa, ezzel segítve kulturális élményhez juttatni azokat is, akik egyéb módon nehezebben tudják azt megoldani, de igényük van rá. Az OIK és zeneműtára 2012 őszétől is szeretettel várja olvasóit, látogatóit olyan tervezett koncertekre, mint *Catherine Nardiello* zongorakoncertje, a Kammerton Együttes koncertje, egy Kodály–Debussy est, *Rudolf András* és *Szilvász Viktória* koncertje, vagy az immár hagyományos évzáró karácsonyi koncert. ■

Így is be lehet fejezni!

◆ Bajnok Lászlóné

2012. április 29-én nagyon megsimogattam a szívemet a szeretet. A 2000-ben végzett könyvtárszakos hallgatók meglepetés nyugdíjasbúcsúztatót szerveztek számomra Nyíregyházán, a Tölgyes étteremben.

A történet menete a következő volt: április 27-én felhívott egy volt hallgatónk – akivel a végzés óta is szorosabb kapcsolatban vagyok, ti. az első kisfiának én vagyok a keresztanyja –, hogy a hosszú hétvége két napját Nyíregyházán töltsék. Vadaspark, nosztalgiázás, találkozás ismerősökkel, nyíregyházi csoporttársakkal, barátokkal stb. Találkoznék-e velük egy korai vacsora kapcsán a Tölgyesben, kérdezte, majd telefonálnak, amikor megérkeztek. 29-én háromnegyed négykor megszólalt a telefonom, itt vagyunk, várjuk Jolika nénit a Tölgyesben. Negyed ötre érkeztem meg. Kinn ültek a teraszon egy hosszú asztal mellett, és nemcsak ők, hanem még tíz kedves volt tanítvány mosolygott rám csillogó szemmel, várva a reakciómat. Ami persze nem maradt el: elsírtam magam. Harminckilenc szál gyönyörű rózsával és egy hatalmas fényképkerettel leptek meg, amibe sok fénykép belefér. A rózsák a szakmában eltöltött évek számát szimbolizálták.

Igen, ha június 30-án végképp elmegyek, akkor harminckilenc évet és öt hónapot töltöttem el ebben a csodálatos és semmihez sem hasonlítható szakmában, amit én mindig hivatásként próbáltam megélni. Ezt próbáltam átadni a hozzám beosztott gyakorló hallgatóknak is. A visszaigazolás soha nem maradt el. 2002-ben és 2003-ban a hallgatók sza-

vazatai alapján én lettem az év gyakorlatvezetője, majd 2004-ben egy a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Könyvtáros-egyesület által kiírt pályázaton tizenheten írták rólam, hogy miattam lettek könyvtárosok. Nagyon büszke vagyok ezekre a „kitüntetésekre”! 2010-ben a szakma is elismerte munkásságomat a Bibliotéka Emlékéremmel, de a hallgatóktól kapott elismerés mindig többet jelentett számomra, hiszen amögött élő kapcsolatok, eleven emberi sorsok húzódtak meg.

Nehezen tudtam elfogadni, hogy vége van életem aktív korszakának, de sajnos napjainkban a körülmények inkább afelé kényszerítik az embert, hogy lépje meg a nyugdíjaztatását. Ezt tettem én is.

Azt gondolom, hogy amíg az embert ilyen meglepetések érik nyugdíjba menetele alkalmából, addig büszkén mondhatja: megérte, nem éltem hiába!

És most név szerint is megköszönöm az április 29-ei búcsúztatón részt vevő fiatal kollégáimnak, hogy vették a fáradságot és eljöttek az ország különböző részeiből, szereztek egy vidám és boldog estét számomra.

Köszönöm *Szigethy Katának, Péternek* és a három „kis manónak”: *Gergőnek, Petyának és Benőkének*. Köszönöm *Gyuricza Ivettnek, Mihalovics Mikinek és Vikinek, Holp Andrisnak és Anitának, Szabó Antinak, Ibolyának* és a két „kis manónak”: *Lilinek és Eszternek*. Köszönöm *Kis Szilárdnak és Ildikónak, Papp Robinak*, aki online volt velünk, valamint *Bajnok Lacinak*.

Végezetül minden kedves nyugdíjba menő kollégámnak ilyen felejthetetlen befejezést kívánok! ■